

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.47>

УДК 338.24:338.45:339.92

*Б. В. Дергалюк,
д. е. н., професор, професор кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8791-9121>

*А. М. Роздорожний,
здобувач PhD, Національний технічний Університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4338-1022>

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

*B. Dergaliuk,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
A. Rozdorozhnyi,
PhD Student, National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

STRATEGIES FOR RECREATING THE ECONOMIC POTENTIAL OF ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Метою статті є обґрунтування стратегій відновлення економічного потенціалу підприємств у контексті європейської інтеграції. Висвітлено теоретичні, методологічні та прикладні аспекти формулювання стратегії. Узагальнено та систематизовано різні підходи до концептуалізації економічного потенціалу, розглядаючи його як динамічну, відкриту систему, здатну до адаптації та трансформації у відповідь на інтеграційні зрушення. Визначено впливовість гармонізації нормативно-правової бази, технологічної модернізації та інституційних реформ на відновлення потенціалу українських підприємств. Аналіз економічних тенденцій за 2015-2024 рр. засвідчив невідповідність між інвестиційною діяльністю та інноваційним розвитком у процесах відтворення та економічного зростання. Здійснено комплексний аналіз основних стратегічних підходів орієнтованих на розвиток інновацій, інвестицій, ресурсоощадності та інтеграційної стратегії у процесі відтворення економічного потенціалу підприємств. Обґрунтовано практичні рекомендації підвищення ефективності впровадження стратегії з сприяння конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку підприємств як основи відтворення їх економічного потенціалу.

The aim of the article is to scientifically substantiate strategies for reproducing the economic potential of enterprises in the context of the development of European integration processes. The article investigates theoretical, methodological and applied aspects of the formation and implementation of strategies for reproducing the economic potential of enterprises in the context of modern European integration processes. The scientific approaches to determining the essence of economic potential are summarized and its interpretation as a dynamic open system capable of adaptation and qualitative transformation under the influence of integration changes is substantiated. It is established that theoretical and methodological approaches to determining the essence of economic potential have evolved from resource and production interpretation to systemic and competence approaches, within which its essence was considered as a dynamic open system formed under the influence of internal

and external factors. The influence of European integration factors, in particular regulatory and legal harmonization, technological modernization and institutional transformations, on the formation and reproduction of the economic potential of Ukrainian enterprises is determined. Through analytical studies of the dynamics of the main macroeconomic indicators for the period 2015–2024 and correlation analysis, imbalances between the investment and innovation components of reproduction processes were identified. Modern strategies for the reproduction of the economic potential of enterprises (innovative, investment, resource-optimization, integration) were considered, their advantages and limitations from the perspective of the development of European integration processes were identified. Practical recommendations for increasing the effectiveness of implementing a strategy to promote competitiveness and ensure sustainable development of enterprises as the basis for reproducing their economic potential are substantiated.

Ключові слова: *економічний потенціал, відтворення, стратегії розвитку, євроінтеграційні процеси, інноваційна діяльність, інституційні трансформації.*

Keywords: *economic potential, reproduction, development strategies, European integration processes, innovative activity, institutional transformations.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні умови функціонування підприємств в Україні визначаються структурними економічними трансформаціями, високою невизначеністю зовнішнього середовища та активізацією процесів європейської інтеграції. За таких обставин особливої актуальності набуває проблема відтворення економічного потенціалу підприємств, що є ключовою передумовою їхньої конкурентоспроможності, інноваційного розвитку та адаптації до вимог єдиного європейського ринку. Наявні підходи до управління економічним потенціалом часто не забезпечують його стійкого відновлення та

нарощування в умовах посилення регуляторних і технологічних стандартів ЄС.

Невирішеність цієї проблеми обмежує можливості підприємств щодо інтеграції у європейські виробничі ланцюги, залучення інвестицій та підвищення ефективності використання ресурсів. У науковому вимірі це зумовлює потребу в удосконаленні теоретико-методологічних підходів до стратегій відтворення економічного потенціалу, а у практичному — у формуванні дієвих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення економічної стійкості підприємств та узгодження їхнього розвитку з євроінтеграційними пріоритетами України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі економічний потенціал підприємства трактується як інтегральна категорія, що відображає сукупність наявних і прихованих можливостей суб'єкта господарювання щодо ефективного використання ресурсів, досягнення стратегічних цілей та забезпечення сталого розвитку [1, 2, 3, 4]. Теоретико-методологічні підходи до визначення його сутності, як зауважують М. Кизим, В. Хаустова, О. Решетняк [5], а також П. Ледесма-Чавес, й Хорхе Арена-Гайтан [6], еволюціонували від ресурсного та виробничого трактування до системного й компетентнісного підходів, у межах яких економічний потенціал розглядається як динамічна відкрита система, сформована під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Артеменко Л., та Перескока М. [7], зазначають, що у сучасних умовах інтеграційних трансформацій, зокрема євроінтеграції, акцент переноситься на здатність підприємства до адаптації, інноваційності, відповідності європейським стандартам якості, екологічності та корпоративного управління. На думку Й. Демпере, Е. Уджо, та П. Маттос [8], це зумовлює необхідність комплексного оцінювання не лише ресурсної забезпеченості, а й організаційних, інституційних та управлінських компонентів економічного потенціалу. Китайські вчені, зокрема, М. Куттайна, та І. Аяді [9] зазначають, що прямі іноземні інвестиції та мобільність робочої сили виступають ключовими рушійними силами корпоративних стратегій.

Процеси відтворення економічного потенціалу підприємства в умовах інтеграційних змін інтерпретуються як безперервний цикл його відновлення, нарощування та якісної трансформації, що забезпечується поєднанням інвестиційних, інноваційних і управлінських механізмів [10, 11]. Козловський С. [12] відмічає, що у результаті відтворення економічного потенціалу в умовах інтеграційних трансформацій набуває характеру стратегічно орієнтованого процесу, спрямованого не лише на кількісне зростання ресурсів, а й на підвищення конкурентоспроможності підприємства та його довгострокової стійкості в євроінтеграційному економічному просторі.

За підсумками аналізу наукових публікацій можна зробити висновок, що методологічною основою відтворення економічного потенціалу є розгляд відтворювального, стратегічного та інституційного підходів, які підкреслюють взаємозв'язок між процесами модернізації виробництва, оновлення людського капіталу, залучення зовнішніх фінансових ресурсів і гармонізації діяльності підприємств із нормами та правилами єдиного європейського ринку.

Постановка проблеми. Метою статті є наукове обґрунтування та систематизація стратегій відтворення економічного потенціалу підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів, з урахуванням трансформацій інституційного середовища, посилення конкурентного тиску та необхідності адаптації вітчизняних суб'єктів господарювання до стандартів і вимог Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах розвитку євроінтеграційних процесів формування економічного потенціалу підприємств зазнає корінних видозмін. Емпіричне дослідження наукової літератури дозволило виокремити різні види структури його наповнення. Сьогодні підприємства перебувають на стадії переходу від статистично-ресурсного етапу до динамічно-компетенційного, який зорієнтований на використання інтелектуального та ресурсного капіталів. Трансформація формування економічного потенціалу нині носить революційний характер і передбачає, що кожний наступний етап корінним чином відрізняється від попереднього в

частині якісних змін. Можна виділити три основних етапи: ресурсно-виробничий, системний та компетентнісний. Така різноманітність дозволяє стверджувати, що на даний період економічний потенціал є не просто сумою ресурсів, а стратегічною «енергією» підприємства, яка передбачає забезпечення високого рівня у конкурентоспроможності на світовому ринку. Розглянемо узагальнену ретроспективу та авторську класифікацію науково-теоретичних підходів, що сформували сучасний базис дослідження (табл. 1).

Таблиця 1. Основні науково-теоретичні підходи трактування суті економічного потенціалу в умовах євроінтеграційних процесів

Трактування економічного потенціалу	Атрибути процесу відтворення	Виділення в умовах євроінтеграції
Ресурсний		
Сукупність матеріальних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсів підприємства	Відновлення та нарощування ресурсної бази через інвестиції та ефективне використання	Відповідність ресурсів технічним і екологічним стандартам ЄС
Системний		
Відкрита динамічна система взаємопов'язаних елементів потенціалу	Безперервний процес якісної трансформації елементів системи	Адаптація системи підприємства до інтеграційних змін і зовнішніх викликів
Функціональний		
Здатність підприємства виконувати ключові економічні функції	Відтворення через оптимізацію бізнес-процесів	Узгодження функцій підприємства з регламентами єдиного ринку ЄС
Стратегічний		
Потенціал як інструмент досягнення довгострокових цілей	Розширене відтворення на основі стратегічного планування	Формування конкурентних переваг у європейському економічному просторі
Інноваційний		
Сукупність технологічних, інтелектуальних та інноваційних можливостей	Відтворення через впровадження НДДКР та цифрових рішень	Інтеграція в інноваційні екосистеми ЄС
Інституційний		
Потенціал як результат дії формальних і неформальних інститутів	Відтворення через інституційну гармонізацію та регуляторні зміни	Узгодження національних правил із правом ЄС
Компетентнісний		
Здатність підприємства ефективно використовувати знання та управлінські компетенції	Оновлення людського капіталу та управлінських практик	Розвиток управлінських і цифрових компетенцій відповідно до стандартів ЄС

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [4,13, 14, 15, 16, 17].

Проведений аналіз засвідчує зміни в структурі економічного потенціалу підприємств. Спостерігається відхід від вагомості кількісних показників виробничої діяльності до домінування якісних параметрів у відповідності до європейських стандартів. Процес такої інтеграції відбувається через багатовимірний алгоритм відтворення «активи ↔ інституціональний базис ↔ інтелект». Сучасний економічний потенціал має включати наступні складові: відповідати високим стандартам якості та екологічної безпеки; трансфер корпоративних моделей менеджменту; гнучкість впровадження інноваційних розробок з урахуванням запитів європейського ринку.

Результати проведеного аналізу свідчать, що в умовах євроінтеграційних трансформацій відбувається докорінна зміна пріоритетів у структурі економічного потенціалу: від домінування кількісних показників ресурсної забезпеченості до пріоритетності якісних характеристик адаптивності. Нами встановлено, що інтеграційний вектор виступає каталізатором переходу підприємств до багатовимірної моделі відтворення, де ключового значення набувають не лише матеріальні активи, а й інституційна спроможність суб'єкта господарювання. Таким чином, можемо зазначити, що традиційна «ресурсна» оцінка втрачає свою прогностичну силу. Натомість пропонується комплексний підхід, який інтегрує організаційний та інституційний капітал як невід'ємні складові стратегічної стійкості підприємства. Саме ці компоненти забезпечують трансформацію наявних ресурсів у конкурентоспроможний продукт на ринках ЄС.

У сучасній парадигмі європейської інтеграції вплив інтеграційних факторів на формування та розширення економічного потенціалу підприємств проявляється, перш за все, через нормативно-правову гармонізацію, технологічну модернізацію та глибокі інституційні трансформації. Ця динаміка суттєво змінює внутрішнє операційне середовище бізнесу, сприяючи або перешкоджаючи розвитку підприємницьких починань. По-перше, нормативно-правова гармонізація вимагає наближення національного законодавства до «*acquis communautaire*» ЄС. Це вимагає впровадження європейських стандартів у різних сферах,

включаючи торгівлю, акредитацію продукції, захист прерогатив споживачів та конкурентні рамки [18]. Хоча це встановлює підвищені вимоги для підприємств щодо якості продукції, притаманної безпеки та дотримання нормативних актів, це одночасно відкриває доступ до широкого єдиного ринку ЄС, тим самим надаючи значні перспективи для стимулювання міжнародної торгівлі та розширення експортної діяльності. Точніше, у сфері митної юриспруденції, зближення українських правових положень з правовим корпусом Європейського Союзу сприяє підвищенню ефективності митних протоколів та заохочує підвищену прозорість у взаємодії з комерційними структурами. Це, у свою чергу, створює чіткі конкурентні переваги для фірм, що беруть участь у міжнародній торгівлі. [19].

По-друге, технологічна модернізація у контексті європейської інтеграції постає як ключовий чинник підвищення операційної ефективності виробництва та зміцнення конкурентних позицій суб'єктів господарювання на глобальних ринках. Цей процес активно стимулює імплементацію інноваційних рішень та екологічно сталих технологій. Як приклад, інтеграційні механізми, такі як співробітництво в рамках Європейського зеленого курсу та відкритий доступ до програм підтримки внутрішнього ринку Європейського Союзу, відчутно сприяють комплексному оновленню промислових галузей. Вони забезпечують адаптацію до високих екологічних і технологічних стандартів та приваблюють капіталовкладення у високотехнологічні сфери, що, у свою чергу, суттєво посилює структурні засади економічного потенціалу підприємств [20].

Насамкінець, інституційні трансформації у контексті процесу європейської інтеграції охоплюють комплексне реформування державних та регуляторних структур, оптимізацію систем корпоративного управління, ефективну протидію корупції, а також підвищення прозорості функціонування державних інституцій [21, 22]. Ці системні зміни є каталізатором для створення стабільного та передбачуваного ділового середовища, посилення довіри з боку інвесторів, а також підвищення адаптивної спроможності суб'єктів господарювання до критеріїв та

стандартів європейського ринку. У стратегічній перспективі це сприяє консолідації їхнього економічного потенціалу та стимулює глибинні структурні трансформації економіки, що відповідає загальноєвропейській інтеграційній практиці. Таким чином, євроінтеграційні чинники виступають мультиаспектним драйвером змін у формуванні та відтворенні економічного потенціалу підприємств: з одного боку, вони створюють додаткові вимоги щодо гармонізації законодавства й стандартів, модернізації технологій та інституційної адаптації, а з іншого — розширюють можливості доступу до ринків, ресурсів і інвестицій, що в сукупності формує основу для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємницьких структур.

З метою всебічного обґрунтування ключової ролі інноваційної, інвестиційної та фінансово-економічної складових в архітектурі стратегій відтворення економічного потенціалу підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів, видається обґрунтованим здійснення аналізу взаємозалежних макроекономічних індикаторів. Ці показники, в свою чергу, відображають як ступінь інноваційної активності, так і економічний потенціал господарюючих суб'єктів (рис.1).

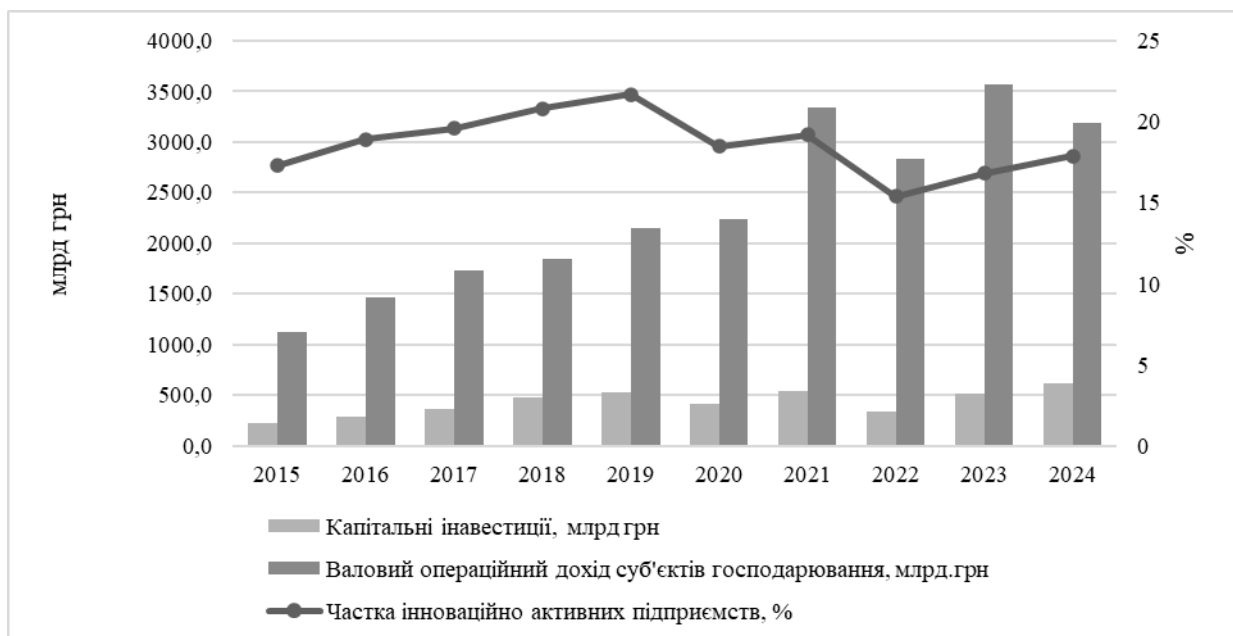

Рис. 1. Основні показники відтворення економічного потенціалу підприємств в Україні, 2015–2024 рр.

Джерело: сформовано на основі [23]

Комплексне узагальнення динаміки частки інноваційно активних підприємств, обсягів капітальних інвестицій та валового операційного доходу надає можливість ідентифікувати провідні тенденції структурних зрушень в економіці. Це дозволяє не лише оцінити ступінь взаємоузгодженості інноваційної та інвестиційної діяльності, але й визначити ключові обмеження та перспективні напрями нарощування ефективності відтворення економічного потенціалу підприємств у контексті адаптації до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Детальний аналіз динаміки ключових показників, а саме: частки інноваційно орієнтованих підприємств, обсягів капітальних інвестицій та валового операційного доходу суб'єктів господарювання, виявляє гетерогенність процесів репродукції економічного потенціалу компаній у сучасному євроінтеграційному ландшафті. Протягом досліджуваного періоду простежується чітка тенденція до нарощування обсягів капіталовкладень та операційного прибутку, що свідчить про зміцнення фінансово-ресурсної бази підприємств та їхню здатність до адаптації в умовах мінливої ринкової кон'юнктури.

Водночас, динаміка питомої ваги інноваційно активних підприємств відзначається значними коливаннями та відсутністю сталої позитивної динаміки, що вказує на обмежену конверсію інвестиційних ресурсів у фундаментальні інноваційні трансформації. Подібний диспаритет засвідчує, що регенерація економічного потенціалу суб'єктів господарювання в Україні здебільшого ґрунтується на екстенсивно-інвестиційних та фінансових детермінантах. При цьому інноваційний компонент залишається недостатньо інкорпорованим у їхні стратегії розвитку, що, своєю чергою, перешкоджає формуванню стійких довгострокових конкурентних переваг в євроінтеграційному контексті. Дана залежність підтверджує визначальну роль фінансових результатів у генерації інвестиційного та інноваційного потенціалів підприємств (табл. 2).

Таблиця 2. Результати кореляційного зв'язку між основними показниками відтворення економічного потенціалу підприємств в Україні

	Валовий операційний дохід підприємств, млрд грн	Капітальні інвестиції, млрд грн	Частка інноваційно активних підприємств, %
Валовий операційний дохід підприємств, млрд грн	1		
Капітальні інвестиції, млрд грн	0,74503687	1	
Частка інноваційно активних підприємств, %	-0,333622537	0,30365259	1

Джерело: розраховано автором

Збільшення операційних прибутків формує необхідну ресурсну базу для оновлення та розширення виробничого потенціалу, модернізації основних засобів, а також підвищення загальної ефективності економічної діяльності. Однак, виявлений помірний прямий зв'язок ($r = 0,304$) між капітальними інвестиціями та часткою інноваційно активних підприємств свідчить про те, що інвестиційна активність лише частково трансформується в інноваційні процеси. Цей факт пояснюється тим, що значна частина інвестиційних вливань спрямовується на відновлення та підтримку стабільного функціонування виробництва, а не на пріоритетне впровадження технологічних нововведень чи кардинальне інноваційне оновлення.

Водночас, виявлена незначна негативна кореляція ($r = -0,334$) між валовим операційним прибутком та часткою інноваційно активних суб'єктів господарювання свідчить про глибинну структурну невідповідність між показниками фінансової успішності та динамікою інноваційного поступу у вітчизняній економіці. Зокрема, такий результат інтерпретується як відсутність прямої кореляції, при якій зростання фінансових надходжень підприємств не спричиняє автоматичного і пропорційного посилення їх інноваційної активності. Ця обставина, ймовірно, пояснюється переважанням традиційних та низькотехнологічних секторів господарства, а також значними

початковими капіталовкладеннями у дослідницько-конструкторські розробки. У світлі євроінтеграційних процесів, отримані дані актуалізують потребу в системному інституційному та монетарному стимулюванні інноваційного розвитку, що є ключовим каталізатором відновлення та примноження економічної спроможності підприємств, а також посилення їхньої конкурентної позиції на європейських та глобальних ринках.

Таким чином, наведена динаміка підтверджує, що інноваційні стратегії є ключовим чинником відтворення економічного потенціалу підприємств у контексті євроінтеграції, оскільки саме вони забезпечують адаптивність, структурну гнучкість і конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. Коливання рівня інноваційної активності у 2015–2024 рр. відображають вплив зовнішніх шоків і водночас демонструють потенціал до відновлення, що є важливим для формування ефективної стратегії економічного розвитку в європейському інтеграційному просторі.

Упродовж 2015–2024 рр. процеси євроінтеграції суттєво вплинули на трансформацію стратегій відтворення економічного потенціалу українських підприємств, що проявилось у зміні пріоритетів розвитку, переорієнтації на європейські ринки та впровадженні сучасних управлінських і технологічних рішень. У наукових дослідженнях та практиці господарювання найбільш поширеними є інноваційні, інвестиційні, ресурсно-оптимізаційні та інтеграційні стратегії, які застосовуються як окремо, так і в комбінованих формах залежно від галузевої специфіки та фінансових можливостей підприємств (табл. 3).

Інноваційні стратегії відтворення економічного потенціалу орієнтовані на оновлення виробничих технологій, цифровізацію бізнес-процесів і створення продукції з високою доданою вартістю. У досліджуваний період такі стратегії були характерні насамперед для підприємств ІТ-сфери, машинобудування, агропромислового комплексу та енергетики. Їх реалізація сприяла підвищенню конкурентоспроможності та відповідності європейським стандартам, однак обмежувалася високими витратами на

НДДКР, дефіцитом кваліфікованих кадрів і зростанням ризиків у воєнний період. Інвестиційні стратегії, у свою чергу, забезпечували кількісне та якісне відтворення економічного потенціалу шляхом залучення внутрішніх і зовнішніх фінансових ресурсів, зокрема коштів міжнародних фінансових інституцій та європейських програм підтримки. Водночас нестабільність інвестиційного клімату та регуляторні бар'єри стримували їх повноцінну реалізацію, особливо для малого і середнього бізнесу.

Таблиця 3. Порівняльна характеристика стратегій відтворення економічного потенціалу підприємств України в умовах євроінтеграції (2015–2024 рр.)

Стратегія	Основний зміст	Переваги	Обмеження	Типові сфери застосування
Інноваційна	Впровадження нових технологій, цифровізація, НДДКР	Зростання конкурентоспроможності, відповідність стандартам ЄС	Високі витрати, кадрові ризики	ІТ, машинобудування, АПК
Інвестиційна	Залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій	Модернізація основних фондів, масштабування	Інвестиційні ризики, регуляторні бар'єри	Промисловість, енергетика
Ресурсно-оптимізаційна	Оптимізація витрат і процесів	Підвищення ефективності, антикризовий ефект	Обмежений стратегічний вплив	Підприємства всіх галузей
Інтеграційна	Кооперація, кластеризація, участь у ланцюгах ЄС	Доступ до ринків і технологій ЄС	Залежність від партнерів	Експортно орієнтовані підприємства

Джерело: розробка автора

Значного поширення в умовах кризових явищ набули ресурсно-оптимізаційні стратегії, спрямовані на підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і енергетичних ресурсів. Такі стратегії дозволяли підприємствам зберігати виробничий потенціал у періоди економічної нестабільності, проте мали обмежений довгостроковий ефект без поєднання з інноваційними та інвестиційними інструментами. Водночас інтеграційні стратегії, що передбачають кооперацію з європейськими

партнерами, участь у кластерах і включення до глобальних ланцюгів створення доданої вартості, стали важливим чинником якісного відтворення економічного потенціалу підприємств. Їх перевагами є доступ до нових ринків, технологій і управлінських практик, тоді як основними обмеженнями залишаються залежність від зовнішніх контрагентів і необхідність дотримання жорстких стандартів ЄС.

Для підвищення ефективності стратегій, спрямованих на відновлення економічного потенціалу підприємств, особливо в умовах поглиблення процесів європейської інтеграції, доречним є розробка комплексного підходу. Цей підхід має інтегрувати інноваційні, інвестиційні, ресурсоефективні та інтеграційні механізми розвитку. Практична спрямованість цих стратегій повинна ґрунтуватися на систематичній адаптації підприємств до вимог єдиного ринку ЄС. Це передбачає, зокрема, впровадження європейських стандартів якості, екологічної стійкості та корпоративного управління, активізацію прагнення до інновацій, цифровізацію виробничих та адміністративних процесів, а також стратегічну мобілізацію фінансових ресурсів з міжнародних програм та інституційних структур. Цей підхід створює основні умови не лише для кількісного поповнення ресурсної бази підприємств, але й для її якісної трансформації відповідно до сучасних інтеграційних імперативів.

Сучасне глобальне економічне середовище обумовлює трансформаційні зміни в частині переходу від технократичної парадигми до гуманістично орієнтованої. В межах якої нарощування економічного потенціалу суб'єктів господарювання розглядається не як самоціль, спрямована виключно на максимізацію прибутку, а як багаторівневий процес гармонізації інтересів капіталу, особистості та суспільства (рис. 2).

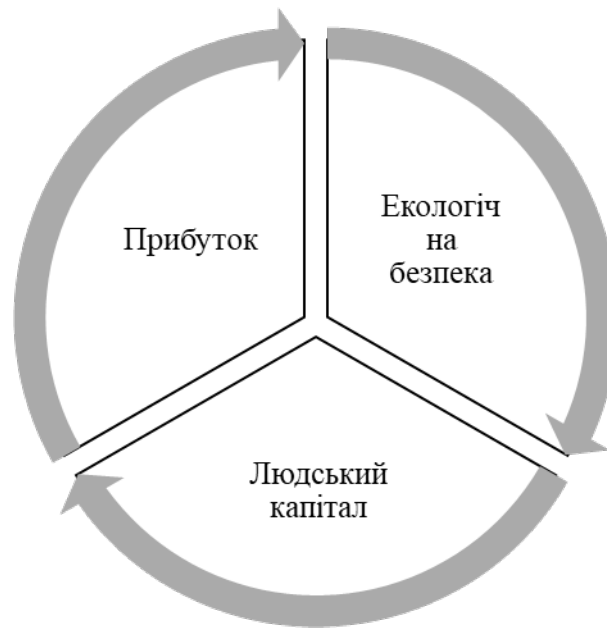

Рис. 2. Гуманістично орієнтована парадигма нарощування економічного потенціалу підприємства

Джерело: розробка автора

З позицій даного підходу важливого значення набувають наступні елементи стратегічного менеджменту: економічна ефективність (основа парадигми); концепція сталого розвитку (екологічна безпека); соціальна відповідальність (формування людського капіталу). З огляду на економічну та геополітичну ситуацію в Україні, розвитку євроінтеграційних процесів для вітчизняних підприємств особливо актуальними стають: інституційна конвергенція (використання ESG-критеріїв); зростання вагомості людини, як центру економічної активності; формування високого рівня конкурентоспроможності.

Даний підхід зумовлений розвитком людського капіталу, управлінських компетенцій та якістю інституційного середовища, які визначають спроможність суб'єктів господарювання до гнучкої адаптивності та забезпечення довготривалої резильєнтності. Інтенсифікація співпраці з європейськими партнерами, а також активна участь у міжнародних виробничих кластерах та глобальних ланцюгах доданої вартості сприяє

трансферу передових технологій і поширенню найкращих управлінських практик, що посилює конкурентні позиції національних економічних агентів. Сукупно, окреслені практичні пріоритети формують гуманістично орієнтовану парадигму нарощування економічного потенціалу, фундаментом якої є не тільки економічна ефективність, але й спроможність суб'єктів господарювання забезпечувати сталий розвиток, соціальну відповідальність та інтеграцію до європейського економічного простору.

Висновки. На тлі посилення динаміки європейської інтеграції, відновлення економічного потенціалу підприємств набуває стратегічного значення, виступаючи головною передумовою для забезпечення їх конкурентоспроможності, адаптивності та сталої економічної стійкості. Синтез теоретичних та методологічних основ підкреслює обґрунтування цілісної концептуалізації економічного потенціалу як динамічної, відкритої системи, що залежить від ресурсних, інноваційних, інституційних та компетентнісних детермінант, і постійно відновлюється через процес безперервної якісної еволюції.

Встановлено, що фактори європейської інтеграції значним чином впливають на механізми, що регулюють генезис та відродження економічного потенціалу підприємств, насамперед через гармонізацію нормативно-правових актів, технологічну модернізацію та інституційні реформи. Аналіз динаміки макроекономічних показників та кореляційних залежностей виявив стійку структурну асиметрію між фінансово-інвестиційною залученістю та інноваційним потенціалом підприємств, що перешкоджає розвитку стійких конкурентних переваг у рамках євроінтеграційного ландшафту. Встановлено, що в сучасних умовах найефективнішими підходами до відновлення економічного потенціалу є гібридні стратегії, які поєднують інноваційні, інвестиційні, ресурсоптимізаційні та інтеграційні методи. Практичне впровадження таких стратегій вимагає посилення стратегічного управління, розвитку людського капіталу та створення сприятливого інституційного

середовища, що разом сприятиме гуманістично орієнтованій парадигмі сталого розвитку підприємництва в рамках європейської інтеграції.

Література

1. Nikolenko, L. M. (2025). Principles of legislative drafting in the context of adaptation to the European Union Law. *Juridical scientific and electronic journal*, (3), 496-499. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/119>
2. Богма, О., Ганечко, І., Лимар, В. (2022). Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Herald of Kyiv National University of Trade and Economics*, 141(1), 58-68. [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)04](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)04)
3. Husakovska, T. O., & Sereda, O. O. (2024). Economic Potential of Enterprise: The Essence and Main Components. *The problems of economy*, 2(60), 129-135. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-129-135>
4. Oriekhova, A. I. (2018). Economic potential of the enterprise: intrinsic characteristics and structuring. *Economy and Society*. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-45>
5. Kyzym, M. O., Khaustova, V. Y., Reshetnyak, O. I. (2022). The Essence of and the Methodical Approaches to Assessing the World Countries' Economic Potential as the Basis for the Formation of Their Military Power. *Business Inform*, 12(539), 17-28. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-17-28>
6. Ledesma-Chaves, P., Jorge Arenas-Gaitán. (2023). Dynamic capabilities in times of economic crisis. A vision of success in international markets. *Heliyon*, 9(12), Article e22703. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e22703>
7. Artemenko, L., Pereskoka, M. (2025). Management of Strategic Changes in Enterprises under Conditions of European Integration. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, (11), 13-24. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-13-24>
8. Dempere, J., Udjo, E., Mattos, P. (2024). The Entrepreneurial Impact

of the European Directive on Corporate Sustainability Due Diligence. *Administrative Sciences*, 14(10), 266. <https://doi.org/10.3390/admsci14100266>

9. Quttainah, M. A., Ayadi, I. (2024). The impact of digital integration on corporate sustainability: Emissions reduction, environmental innovation, and resource efficiency in the European. *Journal of Innovation & Knowledge*, 9(3), 100525. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100525>

10. Balian, A., Sychevsky, M., Kovalenko, O., Yashchenko, L., Verbytskyi, S. (2019). The influence of globalization processes on the innovative development of the food industry of Ukraine in the phases of business cycles. *Agricultural Science and Practice*, 6(3), 63-76. <https://doi.org/10.15407/agrisp6.03.063>

11. Kuzior, A., Arefieva, O., Poberezhna, Z., Ihumentsev, O. (2022). The Mechanism of Forming the Strategic Potential of an Enterprise in a Circular Economy. *Sustainability*, 14(6), 3258. <https://doi.org/10.3390/su14063258>

12. Kozlovskyi, S. (2019). Economic Security Management of Ukraine in Conditions of European Integration. *Montenegrin Journal of Economics*, 15(3), 137-153. <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2019.15-3.10>

13. Завора, О. (2024). Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. *Економіка та суспільство*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>

14. Vasiutkina, N. V., Krylenko, Y. S. (2024). Formation of Integrated Economic Potential of Enterprises in the Knowledge Economy with the Increased Influence of Competition. *Business Inform*, 10(561), 285-294. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-285-294>

15. Погріщук, Б. В., Погріщук, О. Б., Щербич, В. В. (2024). Регіональний економічний потенціал : принципи формування та перспективи розвитку. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, (22), 42-47. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.22.42>

16. Vaskivska, K., Lozinska, L., Galimuk, J. (2020). The enterprise economic potential in the face of change: the essence and characteristics. *Efektivna ekonomika*, (5). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.7>

17. Пирогов, Є. (2025). Інтелектуальний капітал і економічний потенціал: взаємозв'язок та інструменти впливу в аграрному секторі. *Modeling the development of the economic systems*, (2), 368-372. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-46>
18. Шонія, Б. Г. (2023). Адаптація митного законодавства України до норм Європейського Союзу. *Академічні візії*, (22). вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/599>
19. Deineko, I. V. (2025). The impact of European integration processes on Ukraine's customs legislation. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 2(3), 83-88. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.12>
20. Дармограй, Д. (2024). Вплив європейського зеленого курсу на трансформацію інвестиційної політики ЄС. *Економіка та суспільство*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-48>
21. ВРУ (2024). Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління. Закон України. (22 лютого 2024). Документ 3587-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1533552>
22. КМУ (2024). Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2024 рік. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>
23. ДССУ (2024). Показники діяльності суб'єктів господарювання, згруповані за спеціальними агрегаціями (2010-2024). Державна служба статистики України. <https://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Nikolenko, L.M. (2025), "Principles of legislative drafting in the context of adaptation to the European Union Law", Juridical scientific and electronic journal, vol. (3), pp. 496-499. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/119>
2. Bohma, O. Hanechko, I. and Lymar, V. (2022), "Economic potential of an enterprise: content and key characteristics", Herald of Kyiv National University

of Trade and Economics, vol. 141(1), pp. 58-68.
[https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)04](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)04)

3. Husakovska, T.O. and Sereda, O.O. (2024), “Economic Potential of Enterprise: The Essence and Main Components”, The problems of economy, vol. 2(60), pp. 129-135. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-129-135>

4. Oriekhova, A.I. (2018), “Economic potential of the enterprise: intrinsic characteristics and structuring”, Economy and Society. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-45>

5. Kyzym, M.O. Khaustova, V.Y. and Reshetnyak, O.I. (2022), “The Essence of and the Methodical Approaches to Assessing the World Countries’ Economic Potential as the Basis for the Formation of Their Military Power”, Business Inform, vol. 12(539), pp. 17-28. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-17-28>

6. Ledesma-Chaves, P. and Arenas-Gaitán, J. (2023), “Dynamic capabilities in times of economic crisis. A vision of success in international markets”, Heliyon, vol. 9(12), Article e22703. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e22703>

7. Artemenko, L. and Pereskoka, M. (2025), “Management of Strategic Changes in Enterprises under Conditions of European Integration”, Acta Academiae Beregsasiensis. Economics, vol. (11), pp. 13-24. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-13-24>

8. Dempere, J. Udjo, E. and Mattos, P. (2024), “The Entrepreneurial Impact of the European Directive on Corporate Sustainability Due Diligence”, Administrative Sciences, vol. 14(10), no. 266. <https://doi.org/10.3390/admsci14100266>

9. Quttainah, M.A. and Ayadi, I. (2024), “The impact of digital integration on corporate sustainability: Emissions reduction, environmental innovation, and resource efficiency in the European”, Journal of Innovation & Knowledge, vol. 9(3), 100525. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100525>

10. Balian, A. Sychevsky, M. Kovalenko, O. Yashchenko, L. and Verbytskyi, S. (2019), “The influence of globalization processes on the innovative

development of the food industry of Ukraine in the phases of business cycles”, *Agricultural Science and Practice*, vol. 6(3), pp. 63-76. <https://doi.org/10.15407/agrisp6.03.063>

11. Kuzior, A. Arefieva, O. Poberezhna, Z. and Ihumentsev, O. (2022), “The Mechanism of Forming the Strategic Potential of an Enterprise in a Circular Economy”, *Sustainability*, vol. 14(6), 3258. <https://doi.org/10.3390/su14063258>

12. Kozlovskiy, S. (2019), “Economic Security Management of Ukraine in Conditions of European Integration”, *Montenegrin Journal of Economics*, vol. 15(3), pp. 137-153. <https://doi.org/10.14254/1800-5845/2019.15-3.10>

13. Zavora, O. (2024), “Enterprise potential: essence and identification of its components”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>

14. Vasiutkina, N.V. and Krylenko, Y.S. (2024), “Formation of Integrated Economic Potential of Enterprises in the Knowledge Economy with the Increased Influence of Competition”, *Business Inform*, vol. 10(561), pp. 285-294. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-285-294>

15. Pohrishchuk, B.V. Pohrishchuk, O.B. and Shcherbych, V.V. (2024), “Regional economic potential: principles of formation and development prospects”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. (22), pp. 42-47. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.22.42>

16. Vaskivska, K. Lozinska, L. and Galimuk, J. (2020), “The enterprise economic potential in the face of change: the essence and characteristics”, *Efektivna ekonomika*, vol. (5). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.7>

17. Pyrohov, Ye. (2025), “Intellectual capital and economic potential: relationship and tools of influence in the agricultural sector”, *Modeling the development of the economic systems*, vol. (2), pp. 368-372. <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-16-46>

18. Shoniia, B.H. (2023), “Adaptation of Ukrainian customs legislation to European Union norms”, *Akademichni vizii*, vol. (22), available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/599> (Accessed 10 Jan 2026).

19. Deineko, I.V. (2025), “The impact of European integration processes

on Ukraine's customs legislation", Analytical and Comparative Jurisprudence, vol. 2(3), pp. 83-88. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.12>

20. Darmohrai, D. (2024), "The impact of the European Green Deal on the transformation of EU investment policy", Ekonomika ta suspilstvo, vol. (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-48>

21. Verkhovna Rada of Ukraine (2024), The Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Improvement of Corporate Governance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l533552> (Accessed 10 Jan 2026).

22. Cabinet of Ministers of Ukraine (2024), "Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2024", available at: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yeuropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu> (Accessed 10 Jan 2026).

23. State Statistics Service of Ukraine (2024), "Indicators of business entities' activities, grouped by special aggregations (2010-2024)", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10 Jan 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 19.01.26

Прорецензовано / Revised: 25.01.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26